

האלקים אין עוד מלבדו, היתה ההכנה ע"י מדת היראה וכדכתיב ויחרד כל העם אשר במחנה, שהקולות והברקים שקדמו למתן תורה היו כדי להביאם לחרדת אלקים וליראה גדולה מאד עד שפסקה זוהמתם ונזדכך החומר הדם והנפש הבהמי, וזכו לדרגת הראיה העילאית כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו.

ונכלל זאת במאמר מרן אדמו"ר בעל בית אברהם זי"ע בפ' זה ועתה ישראל מ"ה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה, שהכוונה למ"ה הימים שמחמשה עשר באב עד ראש השנה ההכנה לימים הנוראים, בהם התפקיד הוא כי אם ליראה להתייגע ביראת שמים. והוא מטעם דאיתא בספ"ק שלכן נקראים ימים נוראים, משום שבזמן הזה ההנהגה למעלה היא במדת הדין והגבורה, ולכך צריכה העבודה של ישראל בימים אלו להיות במדת היראה, ובכח מדת היראה נמתקין כל הדינים והגבורות. וע"פ הדברים י"ל עוד דכיון שעיקר השאלה הניצבת לפני איש יהודי בעמדו להיכנס לימים הנוראים היא בהאיך אנפין יקומון קמי מלכא, ולכן ההכנה לכך היא במדת היראה, וכפי האמור שהיראה ואף יר"ש פשוטה מטהרת ומזככת את הדמים החומר והנפש הבהמי ומסלקת את כל המסכים המבדילים בין יהודי להקב"ה, ובכח מדת היראה נעשה ראוי לקום ולהתייצב קמי מלכא, ולכן ההכנה במ"ה ימים אלו היא במדת היראה.

ובא עי"ז לידי טומאה באונס, ולכן נקרא צדיק ורע לו, דאף שנחשב צדיק כיון שבמה שתלוי בו הריהו שומר עצמו, אך כיון שבמציאות הוא פגום מחמת אונס ואין לו את הזכיה והשמירה המיוחדת מן השמים, לכן רע לו, שהמסכים המבדילים הנובעים מפגמים אלו מסתירים בעדו לראות באור ה'. כי ענין וטוב לו הוא כמד"כ ואני קרבת א' לי טוב, שכל שאינו פגום במח הדעת ואין מסתיר בעדו לראות אלקות זוכה לטוב הגדול ביותר, שכל העידונים שבעולם הם כאין וכאפס כנגד מי שרואה בעיני הדעת שלו אלקות. וכמאמר מרן אדמו"ר בעל בית אברהם זי"ע עה"כ (תהלים לו) כי עמך מקור חיים, מי שהוא עמך שמרגיש עצמו קרוב להש"ת, הרי זה מקור חיים לו. ובתורת אבות איתא עה"כ (דברים ב) ה' אלקיך עמך לא חסרת דבר, כאשר הקב"ה קרוב לאיש יהודי לא חסר לו מאומה וטוב לו כל הימים. וכנגד זה מי שהוא פגום רע לו, שכל עניני מועקה שבאים על האדם נובעים מפגמים אלו, ואף שאינו יודע כלל מה מעיק עליו תמיד לבו רע עליו מחמת זה.

וכמו שראיה מביאה ליראה שע"י שרואה אלקות בא ליראה אותו, כך גם להיפך ע"י יראה מגיעים לראיה, שהיראה מזככת את החומר והנפש הבהמית, וע"כ נטהר לראות בעיני הדעת שלו אלקות. ולכן במעמד קבלת התורה בו הגיעו ישראל לדרגת ראיה, כמד"כ אתה הראת לדעת כי ה' הוא

יראת ה' לחיים

ה"א שואל מעמך כי אם ליראה, ראשית כל תקחו עצמכם למדת היראה, ומזה תבואו אח"כ ממילא ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו ולעבוד את ה"א בכל לבבך ובכל נפשך. מדת היראה היא המפתח לכל השערים וממנה מגיעים לכל המדרגות, וכמאה"כ ראשית חכמה יראת ה', מדת היראה היא הראשית לכל הענינים.

ועתה ישראל מה ה"א שואל מעמך כי אם ליראה את ה"א ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו ולעבוד את ה"א בכל לבבך ובכל נפשך. ע"פ העולה מדברי המפרשים הפסוק הזה הוא העצה שהקב"ה נותן ליהודי איך יכנס בשערי עבודת ה', כי איך יכול אדם בשור ודם קרוץ מחומר להכנס אל הקודש ולבא בשערי עבודת ה', ואמרה תורה ועתה ישראל מה

ידם יגיע יהודי להיות דבוק בה', דלכאורה איך יתכן באמת שאדם בו"ד קרוץ מחומר יוכל להתדבק בהשי"ת שהוא אי"ס ואי"ת, אלא שנתן לכך הקב"ה תרי"ג מצוות שהן עצות שכאשר מקיימין אותן מגיעים עי"ז לדבקות בה'.

ועל זה אומרת התוה"ק, ועתה ישראל מה ה"א שואל מעמך כי אם ליראה, פי' ועתה, אם ברצונך להתחיל לבא בשער עבודת ה', שתכלית העבודה היא הדבקות בה', וכן כדברי המדרש אין ועתה אלא תשובה, כאשר ברצונך להתחיל ללכת בדרך המביאה לתכלית התשובה שיהודי יהיה דבוק בה', והרי לכאורה אין בשר ודם בעל חומר מסוגל כלל להגיע לזה, התשובה על זה היא מה ה"א שואל מעמך כי אם ליראה את ה"א, תתחיל ראשית כל ממדת היראה, דהיינו היראה השורשית שהמקבל נבהל מהמשפיע ומתבטל אליו ונכלל בו, ומתוך ההתבטלות שמתבטל לגמרי להשי"ת כאין ואפס הריהו מגיע לדבקות בה'. וכמו כן מכח ההתבטלות מגיעים לכל שאר המדרגות, כמו שנאמר בהמשך הפסוק ללכת בכל דרכיו וגו', שגם בזה קשה לכאורה איך ישיג אדם ללכת בכל דרכיו, וכמאחז"ל מה הוא רחום אף אתה רחום מה הוא חנון אף אתה חנון, הרי הקב"ה הוא אין סוף ואיך יכול אדם ללכת בדרכיו, וכמו כן איך אפשר להגיע לאהבה אותו ולעבוד את ה"א בכל לבבך ובכל נפשך, התשובה לכל זה היא היראה השורשית, שע"י ההתבטלות הגמורה מפניו ית' שמבטל לגמרי את ישותו, מגיע לכל המדרגות הגבוהות ביותר, ללכת בכל דרכיו לאהבה אותו ולעבוד את ה"א בכל לבבך ובכל נפשך. וכאמור גם לתכלית הבריאה שהיא הדבקות הגמורה בה' מגיעים ע"י היראה הזאת שהיא התבטלות גמורה להשי"ת, כי כל זמן שהאדם מהוה עוד איזה שהוא יש לא שייך אליו כלל ענין הדבקות בה', שאיך יתדבק יש באין סוף ב"ה, רק כאשר הוא מבטל לגמרי את כל ישותו להשי"ת ואינו יש בפנ"ע, מתוך שמכיר כי לית ליה מגרמיה כלום וכל מציאותו היא מכח האין סוף ב"ה, אז יכול הוא להתדבק בה'.

ולחבין הענין מדוע מדת היראה ממנה תוצאות חיים לכל עניני עבודת ה', י"ל ע"פ מש"כ הפרי הארץ בענינו, שמבאר דברי הזוה"ק (תקו"ז ה:): מאן דאית ביה יראה לית ביה חוסר כלל, שהכוונה ליראת ה' השורשית שהיא יראת ה' לחיים (משלי יט) הקודמת לכל בריאת העולמות, אשר יראה זו מביאה לדבקות בה', היפך כל שאר בחי' היראה שהם העדר הדבקות, שאפילו יראת הרוממות בגין דאיהו רב ושליט עיקרא ושרשא דכולא עלמין אינה מביאה לדבקות בה', לפי שכל יראה מביאה לריחוק והעדר הדבקות, וכמ' (איוב ו) ואסלדה בחילה, פי' כאדם הסולד את ידו, כי מי שיש לו יראה הוא נבהל ואינו יכול להתדבק, שבמקום פחד אין דבקות, משא"כ יראת ה' לחיים היא הדבקות היותר גבוהה. ומהות היראה השורשית הזאת כי כן דרך כל המקבלים שהם נבהלים מהמשפיע, כי בהתבונן המקבל שבלא המשפיע אין לו כל קיום, שהוא עצמו אינו כלום וכל חיותו וקיומו הם מהמשפיע, מתוך כך נבהלים הם ומתבטלים אליו לגמרי עד שנכללים בו כביכול, שזו היא הדבקות הגמורה בו ית'. והיינו שמעלת היראה השורשית היא שמביאה את האדם להתבטלות גמורה אליו ית', מתוך שמתבונן כי הוא עצמו אינו כלום וכל מציאותו היא מכח עליון, ומתוך ההתבטלות כבר מסוגל הוא להגיע לדבקות הגמורה, וע"כ מאן דאית ביה יראה לית ביה חוסר כלל, דבהיותו דבוק בה' אין דבר שאינו יכול להגיע אליו ויכול להמשיך כל הנסים והנפלאות, יעו"ש.

והנה תכלית תורה ומצוות כדאי' בספה"ק היא הדבקות בו ית', ובכלל מאמרם ז"ל (תנחומא, בחקתי) נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, וכמ"ד ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, שזהו תכלית רצונו ית' בכריאת העולם שדוקא בעולמות התחתונים השפלים יהיה לו ית' מעון ובית דירה, ובשר ודם קרוץ מחומר יהיה דבוק בה' בעולם השפל הזה. ונמצא שהדבקות בה' היא תכלית הבריאה אשר לטעם זה ברא הקב"ה את העולם, וכל התרי"ג מצוות הם תרי"ג עיטין למצות ובו תדבק, שהם עצות שעל

וזהו שכתב הפרה"א כי היראה הזאת קודמת לכל בריאת העולמות, כי היא מביאה לתכלית כל בריאת העולמות להתבטלות ודבקות בה'.

וזהו פי' משאחז"ל על פסוק זה, אטו יראה מילתא זוטרתא היא, אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא. פי' השאלה וכי מילתא זוטרתא היא, הכוונה על היראה הזאת, שהיא מדרגה גבוהה כזו של התבטלות. ועל זה אומרת הגמ' דלגבי משה מילתא זוטרתא היא, שמשרע"ה היה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, וכמאחז"ל כ"ד מוכי שחין ונפשו של משה נמוכה מכולם. וביארנו בזה שלכאורה הדבר תמוה מאד איך יתכן שנפשו של משה נמוכה מכולם, וכי לא ידע משה את גודל מעלתו ומדרגתו, ואיך היה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה. אכן כל זה נבע ממידת ההתבטלות, דהנה כל נפרד מהוה ישות לעצמו, משא"כ הדבוק למקור הרי הוא נכלל ובטל למקורו ואינו מהוה כלל מציאות בפני עצמו. ועד"מ שכאשר נוטלים אפילו טיפה מהים הגדול ומניחים אותה בכוס, מהוים המים שבכוס מציאות בפנ"ע בהיותם נפרדים מהים, ואף שכמותם מועטת מאד אין מציאותם מתבטלת, אבל בהישפך המים לתוך הים, הרי הכמות הגדולה ביותר תתבטל ממציותה, דכאשר המים בתוך הים כמה שיהיו אין להם שום ערך כלל ואינם מהוים מציאות בפנ"ע. ועד"ז כל דבר כאשר אינו נפרד אלא דבוק ובטל לשורשו ומקורו האין סופי הריהו אין ואפס, ואילו הנפרד אפילו הקטן ביותר הריהו יש בפנ"ע. ולכן משרע"ה בהיותו דבוק לשורש והמקור ובטל לגמרי לעילת העילות האין סופי, ע"כ היה אין ואפס, שלא היה בו שום משהו של ישות, והיתה נפשו נמוכה מכל כ"ד מוכי שחין, שאף שהם שפלים מאד, הרי בהיותם נפרדים הינם ישות בפנ"ע. וזהו פי' אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא, ואיתא בספה"ק עוד בפי' לגבי

משה, דהיינו הדבוקים במשה, שמשרע"ה השפיע למקושרים אליו את כח ההתבטלות, שזו היתה מדתו המיוחדת שהיה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, ומכח זה אפשר להגיע לכל המדרגות העליונות, מדרגות שמבלי התבטלות א"א להגיע עדיהם.

ויש לרמוז זאת עוד בכתוב ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך, מה רומז להתבטלות כמ"ד ונחנו מה. וזה השער לה', כמש"כ בקדושת לוי (עניני ר"ה) ידוע שיום הכיפורים אינו מכפר עד שיבטל את עצמו לגמרי להשי"ת בבחי' אין. זוהי העבודה של יוהכ"פ, שיהודי יבטל עצמו לגמרי להשי"ת. כי כל עוד יש באדם ישות הר"ז חוצץ בעדו, וכמאמר צדיקים עה"פ אנכי עומד בין ה' וביניכם, האנכיות שמחמתה האדם לקוי בכל המדות רעות עומדת כמחיצה המפסקת בין יהודי להשי"ת, ואין יכול להתכפר לו עד שיבטל א"ע לגמרי להשי"ת. וזהו פי' ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך וגו', ההתחלה ליהודי היא ע"י מה, שיהיה בטל לגמרי להשי"ת בבחי' ונחנו מה, אז יוכל להתקרב אליו ית' ולהשיג מש"נ בהמשך הפסוק ליראה ולאהבה וגו'.

ועפ"ז יתבאר מד"כ ראשית חכמה יראת ה', ולכאורה הרי חכמה היא מקו הימין ממדת החסד, ויראה הריהי ממדת הגבורה, ומה ענין יראת ה' לחכמה. אכן הכוונה ליראה השורשית הזאת הקודמת לכל בריאת העולמות, שיהודי מבטל את עצמו לגמרי להשי"ת, ויראה זו אינה שייכת למדת הגבורה, אלא היא ראשית חכמה יראת ה', שממנה מגיעים לכל המדרגות. וזוהי העצה שהתורה"ק נותנת בפסוק הזה, ועתה ישראל מה ה"א שואל מעמך כי אם ליראה, הינו דרגת ההתבטלות הזאת שעל ידה מגיעים לקיום כל התורה.